

Pedagogiskt mentorsprojekt för undervisande doktorander vid Socialhögskolan

Socialhögskolan har beviljats pedagogiska utvecklingsmedel om 120 timmar för att bedriva mentorsverksamhet i grupp för undervisande doktorander. Bakgrunden till projektet var signaler från institutionens doktorander om osäkerhet och stress i undervisningssituationen och behov av särskilt stöd. Doktorander som börjar undervisa vill sällan ta upp kursföreläsarens och lärarlagets tid med pedagogiska frågor. Behovet har alltså identifierats som att stärka doktoranderna som pedagoger och ge utrymme till reflexion över osäkerhet och lärande. Ett problem i sammanhanget har varit att nyantagna doktorander haft svårt att få tillträde till universitetets högskolepedagogiska kurser.

Institutionen såg det som värdefullt att agera utifrån de signaler som förmedlades från doktoranderna. Undervisning är för många en viktig del av doktorandtiden och den framtida yrkesrollen. Oro och misslyckanden i undervisningssituationen påverkar ofta studiegången som helhet.

Mentorsprojektet har varit upplagt så att doktorander har kunnat delta i träffar med en erfaren pedagog, tillika grupphandledare – docent Eva Johnsson. Vid ett tillfälle har en pedagog som håller i utbildning i ”lärstilar” hållit i en sammankomst. Det har också erbjudits tider för enskild konsultation.

Nedan följer en preciserad redovisning som sammanställts av Eva Johnsson:

Gruppträffarna

Den första träffen var den 13/2 2014, som var en introduktion om syftet med mentorsprojektet och tankar och erfarenheter från doktoranderna. Fyra doktorander deltog.

Den andra träffen, 15/4 deltog fyra doktorander. Diskussioner om förarbetet och efterarbete till föreläsningar och handledning av studenter. Även relationen till studenter diskuterades. Doktoranderna tog upp sina erfarenheter från undervisning. Några hade goda erfarenheter – de hade fått mycket stöd från kursledningen, medan andra hade mer negativa erfarenheter, dvs. otydlighet från kursledning. Det upplevdes också som ett problem av några att kursledningen hade stora förväntningar på dem. Vi diskuterade också hur man kan planera sin

undervisning. Några hade gått pedagogik kurser och andra inte. De som gått kurser hade lärt sig en del om lärstilar, men inte hur man konkret kan använda det i undervisningen. Vi bestämde att jag skulle ta kontakt med Christer Lindgren och bjuda in honom till höstterminen 2014.

Terminens tredje sammankomst blev inställd.

Till höstens första möte, den 15/9, kom tre doktorander. Diskussionen handlade om rollen som lärare. Andras förväntningar och egna krav. Hur närmar man sig en grupp? Diskussion och konkreta tips för att få kontakt med studenterna.

Christer Lindgren närvarade vid höstens andra möte för att diskutera lärstilar och hur dessa kan användas i en utbildningssituation. 3 doktorander närvarande.

Den 17/11 – höstens 3:e träff och en doktorand kom för att diskutera bedömning av examinationer.

Sammanlagt 5 tillfällen. Vid fyra av tillfällen har vi träffats 2 timmar och det tillfälle då Christer Lindgren var med träffades vi 3 timmar.

Utvärdering

Gruppträffarna har fungerat på det sätt som var tänkt men färre deltagare än förväntat har varit med och Eva Johnsson kommer därför att besöka nästkommande doktorandmöte 10/12 för att lyfta frågan om intresse för verksamheten.

Att färre än väntat deltagit kan ha flera skäl. Kanske var behovet inte så stort som gjordes gällande inledningsvis. Det tycks som att tillgängligheten till högskolepedagogiska kurser har blivit lite bättre under året, vilket kan ha resulterat i ett minskat behov. Socialhögskolan planerade för en antagning av fem nya doktorander till september 2014 och projektet var tänkt som en introduktion för dessa. Emellertid antogs enbart fyra, varav en har arbetat en längre tid som undervisande adjunkt, en är föräldraledig och två har annan institutionstjänstgöring än undervisning. Det förväntade inflödet av fem nya doktorander med behov av att introduceras i undervisning uteblev alltså.

Vi ser två värden i projektet såsom det har genomförts hittills. Dels har de som deltagit upplevt mötena som ett gott stöd och del av utvecklingen som pedagog. Dels har det faktum att projektet kommit igång uppfattats som ett tecken på att institutionen och fakulteten lyssnar och agerar utifrån de behov av stöd som doktorandkollektivet uttrycker.

Projektets fortsättning

Av den tid som beviljats har 50 timmar hittills använts för gruppträffar, konsultation, förberedelser och avrapportering. Det är troligt att ytterligare timmar används för träffar under våren, med specifikt fokus på lärarrollen. Samtidigt ser vi behov av att vidga verksamhetens inriktning utifrån ett behov som aktualiserats av doktoranderna under hösten 2014. Syftet är detsamma som inom det pågående projektet: att minska oro och stress genom möjlighet till lärande inom den rollen som doktorand med fokus på en framtida roll som forskare.

Bakgrund: Flera av de enkätundersökningar som genomförts under senare år visar att fakultetens doktorander upplever sin studiesituation som stressande, särskilt gäller detta kvinnliga doktorander och det tycks också som att doktorander som saknar ett tydligt forsknings-sammanhang av typen forskargrupp är mer sårbara och mindre nöjda med sin studiesituation. Under våren 2014 pågick en diskussion bland institutionens doktorander om stress och den utmynnade i att en av doktoranderna, som också råkar vara studierektor vid grundutbildningen och erfaren ledare inom personalutbildning, höll i två så kallade framtidsverkstäder. Dessa syftade till att ringa in problemområden och identifiera lösningar. Under hösten har de doktorander som varit ansvariga för arbetet avrapporterat detta som ett behov av att arbeta med två teman. Det ena handlar om handledning och behovet av att göra relationer mellan doktorand och handledare mer transparenta. För att åstadkomma detta kommer forskningsavdelningen bland annat att hålla seminarier om handledning och frågan berörs inte närmare nedan. Det andra temat handlar om att utvecklas som forskare och ansvarig inom doktorandgruppen för temat är Ann Kristin Lassen. Frågor som identifierats som viktiga att arbeta med handlar om att lära sig att söka forskningsanslag, att hitta sammanhang för sin forskning, att öka sin förmåga att bedöma forskning och få egna texter bedömda och diskuterade, att öka sin förmåga att skriva vetenskapligt på engelska och presentera sin forskning internationellt på konferenser. Det är alltså frågor som inte nödvändigtvis ingår i själva avhandlingsarbetet men som berörs i forskarutbildningens lärandemål.

Planering: Studierektorn vid forskarutbildningen och den ansvarige doktoranden har haft ett planeringsmöte och kommer att presentera förslag till ett upplägg för handledarkollegiet i december. Detta innefattar möjligheter för doktorander att vid sidan av sin handledning delta i seminarier om de aktiviteter som räknats upp och en poäng är att arrangemangen ska knytas till institutionens ordinarie verksamhet. Som exempel kan nämnas att institutionen ordnar

ansökningsseminarier inför olika ansökningsomgångar men få eller inga doktorander kommer på dessa. Samtidigt är detta den kanske bästa vägen till att förstå hur ansökningar planeras, diskuteras och författas. Här tänker vi en mer aktiv inbjudan till deltagande, men två av institutionens professorer kommer att ordna ett introducerande seminarium om att söka forskningsmedel för doktorander. I något fall kommer vi också att bjuda in en extern forskare som håller i seminarier av detta slag. Det kan också handla om att initiera möjligheter för doktorander att medbedöma manus som institutionens forskare granskar för tidskrifter.

Det vidgade mentorsprojektet bedrivs under år 2015 och att vi använder kvarvarande tid från den högskolepedagogiska mentorsverksamheten till att a) ge tid (40 timmar) åt en doktorand att samordna aktiviteterna tillsammans med studierektor vid forskarutbildningen och b) engagera lärare/forskare som föreläsare, mentorer (30 timmar). Initiativet har kommit från doktoranderna som lagt ned tid på att själva ta itu med de frågor som uppfattas väcka stress i studiesituationen. Det är därför viktigt att doktoranderna uppfattar att de är delaktiga och ansvariga för projektets utformning. Den samordnande doktorandens roll skulle i detta sammanhang vara att arrangera och hålla i seminarier, samt att identifiera kreativa vägar att knyta projektet till de verksamheter som redan pågår vid institutionen. Utöver detta skulle resurser användas till att betala de forskare som bjuds in att hålla i seminarium, samt forskare som agerar mentorer inom ramen för enskilda delprojekt.

Projektet utvärderas i slutet av år 2015.

Håkan Jönson

Studierektor vid Socialhögskolans forskarutbildning